TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. liepos 3 d.*

(Tekstas ištaisytas 2025 m. rugsėjo 18 d. nutartimi)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Direktyva 93/13/EEB – Nesąžiningos sąlygos sutartyse su vartotojais – 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis – Nacionalinio teismo įgaliojimai ir pareigos – Fizinio asmens bankroto procesas – Bankroto bylą nagrinėjančio teismo neturėjimas įgaliojimų *ex officio* tirti sutarties, kurios pagrindu reikalavimas įrašytas į skolinių reikalavimų sąrašą, sąlygų nesąžiningumą – Šio teismo įgaliojimų taikyti laikinąsias apsaugos priemones nebuvimas – Veiksmingumo principas“

Byloje C-582/23 [*Wiszkier*] [i]

dėl *Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi* (Lodzės miesto centro apylinkės teismas, Lenkija) 2023 m. rugpjūčio 2 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2023 m. rugsėjo 20 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

[Ištaisyta 2025 m. rugsėjo 18 d. nutartimi]

R. S.,

dalyvaujant

C. S.A.,

P. C., kaip R. S. ir M. S. bankroto administratoriui,

M. K., kaip G. S.A. bankroto administratoriui,

J. J.,

M. G.,

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas I. Jarukaitis, teisėjai N. Jääskinen (pranešėjas), A. Arabadjiev, M. Condinanzi ir R. Frendo,

generalinis advokatas D. Spielmann

* Proceso kalba: lenkų.

[i] Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

posėdžio sekretorė M. Siekierzyńska, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2024 m. lapkričio 14 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– P. C., kaip R. S. ir M. S. bankroto administratoriaus, atstovaujamo *radca prawny* M. Kiejna,

– M. K., kaip G. S.A. bankroto administratoriaus, atstovaujamo *adwokaci* P. Cieślak, M. Pyzik-Waląg J. Szewczak, Ł. Żak ir *aplikant radcowski* M. Pugowski,

– Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna, M. Kozak, K. Rudzińska, ir S. Żyrek,

– Europos Komisijos, atstovaujamos M. Brauhoff, O. Glinicka, P. Kienapfel ir P. Ondrůšek,

susipažinęs su 2025 m. kovo 6 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) 6 straipsnio 1 dalies ir 7 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.

2 Prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą, kilusį vykstant vartotojo R. S. asmeninio bankroto procesui, dėl atsiskaitymo su kreditoriais, įskaitant banką G. S.A. (toliau – bankas G.), plano sudarymo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 93/13 dvidešimt ketvirtoje konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„kadangi valstybių narių teismai arba administracinės institucijos privalo disponuoti pakankamomis bei veiksmingomis priemonėmis apsisaugojant nuo nuolatinio nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais taikymo“.

4 Šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės nustato, kad nesąžiningos sąlygos naudojamos sutartyje, kurią pardavėjas ar tiekėjas sudaro su vartotoju taip, kaip numatyta jų nacionalinės teisės aktuose, nebūtų privalomos vartotojui, [Valstybės narės nustato, kad nesąžiningos sąlygos, naudojamos sutartyje, kurią verslininkas sudaro su vartotoju, pagal jų nacionalinės teisės aktus nebūtų privalomos vartotojui] ir kad sutartis ir toliau būtų šalims privaloma tomis sąlygomis, jei ji gali išlikti be nesąžiningų nuostatų.“

5 Minėtos direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad vartotojų ir konkurentų [konkuruojančių verslininkų] naudai egzistuotų pakankamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią nuolatiniam nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, pardavėjų ar tiekėjų [verslininkų] sudaromose su vartotojais.“

Lenkijos teisė

Bankroto įstatymas

6 Bankroto procesas reglamentuotas pagrindinėje byloje taikomos redakcijos 2003 m. vasario 28 d. *Ustawa – Prawo upadłościowe* (Bankroto įstatymas, *Dz. U*. Nr. 60, 535 pozicija) (*Dz. U*. 2019, 498 pozicija, su pakeitimais, toliau – Bankroto įstatymas).

7 Pagal Bankroto įstatymo 2 straipsnio 2 dalį šiame įstatyme reglamentuotas procesas, skirtas ekonominės veiklos nevykdantiems fiziniams asmenims, vykdomas taip, kad būtų galima atleisti bankrutuojantį asmenį nuo jo skolų, nepadengtų per bankroto procesą, ir, kiek įmanoma, maksimaliai patenkinti kreditorių skolinius reikalavimus.

8 To įstatymo 61 straipsnyje nustatyta, kad nuo bankroto paskelbimo dienos bankrutuojančio asmens turtas tampa turtu, iš kurio bus tenkinami jo kreditorių reikalavimai.

9 Pagal to paties įstatymo 62 straipsnį bankrutuojančio asmens turtą, iš kurio tenkinami kreditorių reikalavimai, sudaro turtas, priklausęs bankrutuojančiam asmeniui bankroto paskelbimo dieną, ir turtas, kurį jis įsigijo vykstant bankroto procesui, išskyrus Bankroto įstatymo 63-67a straipsniuose numatytas išimtis.

10 Iš Bankroto įstatymo 63 straipsnio 1 dalies 2 punkto matyti, kad bankrutuojančio asmens atlyginimo dalis, į kurią negali būti nukreiptas išieškojimas, nepriskiriama prie bankrutuojančio asmens turto, iš kurio tenkinami kreditorių reikalavimai.

11 Pagal šio įstatymo 151 straipsnio 1 dalį nuo bankroto paskelbimo veiksmus bankroto procese atlieka paskirtasis bankroto klausimus sprendžiantis teisėjas, išskyrus veiksmus, kuriuos atlikti kompetentingas bankroto bylą nagrinėjantis teismas.

12 Pagal Bankroto įstatymo 152 straipsnio 1 dalį paskirtasis bankroto klausimus sprendžiantis teisėjas vadovauja bankroto procesui, prižiūri bankroto administratoriaus veiksmus, nustato, kokiems bankroto administratoriaus veiksmams reikalingas paskirtojo bankroto klausimus sprendžiančio teisėjo arba kreditorių komiteto sutikimas, ir atskleidžia bankroto administratoriaus padarytus pažeidimus. Pagal šio 152 straipsnio 2 dalį paskirtasis bankroto klausimus sprendžiantis teisėjas taip pat atlieka kitus tame pačiame įstatyme apibrėžtus veiksmus.

13 Bankroto įstatymo 154 straipsnyje nustatyta, kad paskirtasis bankroto klausimus sprendžiantis teisėjas, atlikdamas veiksmus, turi bankroto bylą nagrinėjančio teismo ir šio teismo pirmininko teises ir pareigas.

14 Šio įstatymo 236 straipsnyje numatyta:

„1. Kreditorius, turintis reikalavimą, susijusį su bankrutuojančio asmens asmeniniu turtu, ir ketinantis dalyvauti bankroto procese, privalo, jei reikia, kad jo reikalavimas būtų nustatytas, apie jį pranešti paskirtajam bankroto klausimus sprendžiančiam teisėjui per nutartyje dėl bankroto paskelbimo nustatytą terminą.

2. Kreditorius taip pat turi teisę pareikšti skolinį reikalavimą, jeigu jis užtikrintas hipoteka, įkeitimu, perduodant daiktą ar jo neperduodant, valstybės iždo pirmenybės teise, laivo hipoteka arba bet kokiu kitu įrašu nekilnojamojo turto registre arba laivų registre. Jei kreditorius nepareiškia šių reikalavimų, jie *ex officio* įrašomi į skolinių reikalavimų sąrašą.

3. 2 dalis *mutatis mutandis* taikoma reikalavimams, užtikrintiems hipoteka, įkeitimu, perduodant daiktą arba jo neperduodant, valstybės iždo pirmenybės teise arba laivo hipoteka, nustatyta bankrutuojančio asmens turtui, iš kurio tenkinami kreditorių reikalavimai, jei bankrutuojantis asmuo neatsako savo asmeniniu turtu ir jeigu kreditorius ketina pareikšti savo reikalavimus į turtą, įkeistą per bankroto procesą.

4. Šio straipsnio nuostatos dėl skolinių reikalavimų taikomos kitoms skoloms, kurios turi būti apmokėtos iš bankrutuojančio asmens turto, iš kurio per bankroto procesą tenkinami kreditorių reikalavimai.“

15 Minėto įstatymo 243 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad bankroto administratorius patikrina, ar pareikštas reikalavimas yra pagrįstas bankrutuojančio asmens sąskaitomis ar kitais dokumentais arba nekilnojamojo turto registro ar kitų registrų įrašais, ir paragina bankrutuojantį asmenį per nustatytą terminą pateikti pareiškimą, kuriame būtų nurodyta, ar jis pripažįsta reikalavimą.

16 To paties įstatymo 244 straipsnyje nustatyta, kad pasibaigus reikalavimų pareiškimo terminui ir patikrinus pareikštus reikalavimus, bankroto administratorius nedelsdamas, bet ne vėliau kaip per du mėnesius nuo reikalavimų pareiškimo termino pabaigos, sudaro skolinių reikalavimų sąrašą.

17 Bankroto įstatymo 260 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad, nepateikus prieštaravimo, paskirtasis bankroto klausimus sprendžiantis teisėjas, pasibaigus prieštaravimo pareiškimo terminui, patvirtina skolinių reikalavimų sąrašą.

18 Iš šio įstatymo 261 straipsnio matyti, kad paskirtasis bankroto klausimus sprendžiantis teisėjas gali *ex officio* pakeisti reikalavimų sąrašą, jei nustato, kad į jį visiškai ar iš dalies įtraukti nesami reikalavimai arba kad jame nėra reikalavimų, kurie turėtų būti įtraukti į šį sąrašą; nutartis dėl sąrašo pakeitimo skelbiama *ex officio* ir gali būti skundžiama.

19 Šio įstatymo 491^{14} straipsnyje numatyta:

„1. Įvykdžius galutinį paskirstymo planą arba kai dėl bankrutavusio asmens turto nepakankamumo paskirstymo planas nebuvo rengiamas, bankroto bylą nagrinėjantis teismas, patvirtinęs skolinių reikalavimų sąrašą, išklausęs bankrutuojantį asmenį, bankroto administratorių ir kreditorius, parengia atsiskaitymo su kreditoriais planą arba, 491^{16} straipsnyje nurodytais atvejais, priima sprendimą atleisti bankrutuojantį asmenį nuo skolų, nesudarant atsiskaitymo su kreditoriais plano.

2. Bankroto bylą nagrinėjančio teismo nutartis sudaryti atsiskaitymo su kreditoriais planą arba atleisti bankrutuojantį asmenį nuo skolų nesudarant tokio plano įteikiama kreditoriams. Ši nutartis gali būti skundžiama.

3. Įsiteisėjus nutarčiai sudaryti atsiskaitymo su kreditoriais planą arba atleisti bankrutuojantį asmenį nuo skolų nesudarant tokio plano, procesas užbaigiamas.“

20 To paties įstatymo 491^{15} straipsnio 1 ir 4 dalyse įtvirtinta:

„1. Nutartyje dėl atsiskaitymo su kreditoriais plano sudarymo bankroto bylą nagrinėjantis teismas patikslina, kokia apimtimi ir per kokį terminą (ne ilgesnį kaip 36 mėnesiai) bankrutuojantis asmuo privalo grąžinti skolas, pripažintas skolinių reikalavimų, kurie nebuvo įvykdyti per procedūrą pagal paskirstymo planus, sąraše ir nuo kokios dalies skolų, grąžintinų iki bankroto paskelbimo dienos, bankrutuojantis asmuo turi būti atleistas įvykdžius atsiskaitymo su kreditoriais planą.

<…>

4. Teismas nėra saistomas bankrutuojančio asmens pozicijos dėl atsiskaitymo su kreditoriais plano sąlygų. Sudarydamas atsiskaitymo su kreditoriais planą, teismas atsižvelgia į bankrutuojančio asmens galimybes gauti pajamų, būtinybę, kad bankrutuojantis asmuo ir jo išlaikomi asmenys patenkintų savo poreikius, įskaitant būsto poreikius, nepatenkintų skolinių reikalavimų sumą ir realią galimybę juos patenkinti vėliau.“

Darbo kodekso įstatymas

21 1974 m. birželio 26 d. *Ustawa – Kodeks pracy* (Darbo kodekso įstatymas, *Dz. U.* Nr. 24, 141 pozicija) pagrindinėje byloje taikomos redakcijos (*Dz. U.* 2022, 1510 pozicija, su pakeitimais) 87 straipsnyje, be kita ko, numatyta, kad tuo atveju, kai padengiami kiti įsiskolinimai arba kompensuojamos sumos, kurias darbdavys sumokėjo profesinėms išlaidoms padengti, gali būti išskaitoma iki pusės darbo užmokesčio.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

22 2007 m. kovo 30 d. R. S., jo sutuoktinė ir kiti du fiziniai asmenys su banku G. sudarė hipoteka užtikrintos paskolos, indeksuojamos Šveicarijos frankais (CHF), sutartį dėl 489 821,63 Lenkijos zlotų (PLN) (apie 116 587,34 EUR) sumos 360 mėnesių laikotarpiui.

23 2019 m. spalio 15 d. nutartimi R. S. buvo paskelbtas bankrutuojančiu asmeniu ir jam paskirtas bankroto administratorius.

24 2021 m. balandžio 26 d. nutartimi paskirtasis bankroto klausimus sprendžiantis teisėjas patvirtino šio administratorius sudarytą skolinių reikalavimų sąrašą. Dauguma šiame sąraše nurodytų skolinių reikalavimų priklausė bankui G. pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamą hipoteka užtikrintos paskolos sutartį. R. S. nepateikė jokių prieštaravimų ir pripažino visus šiuos reikalavimus.

25 2023 m. liepos 20 d. buvo paskelbtas banko G. bankrotas ir procesas toliau vyko dalyvaujant jo bankroto administratoriui.

26 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad bankroto bylą nagrinėjantis teismas, remdamasis bankroto administratorius jau parengtu ir paskirtojo bankroto klausimus sprendžiančio teisėjo patvirtintu skolinių reikalavimų sąrašu, turi parengti bankrutuojančio asmens atsiskaitymo su kreditoriais planą arba konstatuoti, kad šio asmens turto, iš kurio vykdomas išieškojimas, pakanka visoms jo skoloms padengti ir atsiskaitymo su kreditoriais planas nereikalingas. Teismui priėmus nutartį šiuo klausimu bankroto procesas užbaigiamas.

27 Šiuo atveju bankroto bylą nagrinėja *Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi* (Lodzės miesto centro apylinkės teismas), kuris ir pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą. Jo nuomone, pagrindinėje byloje nagrinėjamoje hipoteka užtikrintos paskolos sutartyje yra nesąžiningų sąlygų, dėl kurių ji gali būti pripažinta negaliojančia, tačiau šis klausimas prieš tai nebuvo nagrinėjamas. Anot šio teismo, banko G. skoliniai reikalavimai yra mažesni už deklaruotuosius arba iš viso neegzistuoja.

28 Šiuo klausimu šis teismas pirmiausia pažymi, kad nors R. S. jau pripažino visus reikalavimus, iš bankroto bylos medžiagos nematyti, kad jis buvo informuotas apie galimą pagrindinėje byloje nagrinėjamos hipoteka užtikrintos paskolos sutarties sąlygų nesąžiningumą arba kad buvo pareiškęs atsisakantis Direktyva 93/13 jam suteiktos apsaugos, žinodamas visas iš to kylančias pasekmes. Vis dėlto R. S. įgaliotas atstovas, kuris jam atstovauja nuo 2022 m. lapkričio 3 d., tame teisme teigė, kad šioje hipoteka užtikrintos paskolos sutartyje yra nesąžiningų sąlygų. Be to, R. S. neturėjo galimybės pats pareikšti ieškinio dėl savo teisių apsaugos pagal šią direktyvą, nes jo turtą tvarkė ir tebetvarko bankroto administratorius.

29 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, pagal taikytinas nacionalinės teisės nuostatas bankroto bylą nagrinėjančiam teismui, kai jis rengia atsiskaitymo su kreditoriais planą, neleidžiama savo iniciatyva tikrinti sutarties sąlygų nesąžiningumo. Šis teismas gali tik sustabdyti bylos nagrinėjimą ir perduoti klausimą paskirtajam bankroto klausimus sprendžiančiam teisėjui, kad šis galėtų savo iniciatyva pakeisti skolinių reikalavimų sąrašą, tačiau dėl to bylos nagrinėjimas užsitęstų.

30 Antra, šis teismas pažymi, kad vykstant bankroto procesui sunku nustatyti, kuri institucija prireikus turi nagrinėti galimą atitinkamų sutarties sąlygų nesąžiningumą. Iš tiesų, paskirtasis bankroto klausimus sprendžiantis teisėjas pareikštus skolinius reikalavimus nagrinėja tik formaliai ir perduoda juos bankroto administratoriui, kuris juos nagrinėja iš esmės ir sudaro reikalavimų sąrašą. Taigi paskirtasis bankroto klausimus sprendžiantis teisėjas neturi kompetencijos keisti šio sąrašo prieš jį patvirtinant, nebent būtų gautas teisę turinčio asmens prieštaravimas.

31 Kadangi nagrinėjamu atveju prieštaravimo nebuvo ir R. S. paskirtajam bankroto klausimus sprendžiančiam teisėjui nenurodė pagrindinėje byloje nagrinėjamos hipoteka užtikrintos paskolos sutarties sąlygų nesąžiningumo, šis teisėjas pagal nacionalinę teisę neprivalėjo tikrinti banko G. skolinio reikalavimo, įtraukto į reikalavimų sąrašą, pagrįstumo. Teiginį dėl galimo šios hipoteka užtikrintos paskolos sutarties sąlygų nesąžiningumo R. S. atstovas pateikė tik prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme.

32 Trečia, šis teismas patikslina, kad, kaip teigė R. S., iš jo darbo užmokesčio atskaičius sumas, įtrauktinas į kreditorių reikalavimams patenkinti skirtą turtą, jam liekančių lėšų nepakanka jo ir jo šeimos poreikiams patenkinti. Vis dėlto pagrindinėje byloje nagrinėjamam bankroto procesui

taikytinos nuostatos neleidžia nei bankroto bylą nagrinėjančiam teismui, nei paskirtajam bankroto klausimus sprendžiančiam teisėjui imtis kokių nors veiksmų dėl tokių išskaitų koregavimo.

33 Galiausiai ketvirta, šis teismas primena, kad per bankroto procesą surinktos lėšos skirtos visų kreditorių, o ne tik banko G. reikalavimams patenkinti. Atsižvelgiant į lėšų, įtrauktų į kreditorių reikalavimams patenkinti skirtą bankrutuojančio asmens turtą, ir kitų skolų sumą, gali paaiškėti, kad šių lėšų pakanka visiems reikalavimams, išskyrus banko G. reikalavimą, patenkinti. Pagal pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos Darbo kodekso įstatymo 87 straipsnį pusė bankrutuojančio asmens darbo užmokesčio pervedama į nurodytą turtą ir tik pasibaigus bankroto procesui jam grąžinamas galimas perviršis.

34 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas laikosi nuomonės, kad bankrutuojantis asmuo gali būti atgrasytas remtis Direktyva 93/13 suteikiama apsauga, nes ja nesinaudojant, bankroto bylą nagrinėjantis teismas gali greičiau parengti atsiskaitymo su kreditoriais planą, atsižvelgdamas į jo ir jo šeimos poreikius, o tai tikriausiai lemtų mažesnių sumų, nei buvo iki tol išskaičiuojamos iš jo darbo užmokesčio, grąžinimą. Vis dėlto tai reikštų, kad tektų sutikti su viso banko G. skolinio reikalavimo įtraukimu į skolinių reikalavimų sąrašą.

35 Šiomis aplinkybėmis *Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi* (Lodzės miesto centro apylinkės teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyvos [93/13] 6 straipsnio 1 dalį ir 7 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal jas draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, jog bankroto bylą nagrinėjančiam teismui yra privalomas paskirtojo bankroto klausimus sprendžiančio teisėjo patvirtintas skolinių reikalavimų sąrašas, ir dėl to tam teismui užkertamas kelias vertinti, ar sutarties sąlygos yra nesąžiningos, kai jis priima sprendimą, kuriuo užbaigiamas procesas?

2. Ar Direktyvos [93/13] 6 straipsnio 1 dalį ir 7 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal jas draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias bankroto byloje neleidžiama taikyti laikinųjų apsaugos priemonių, todėl jos gali paskatinti vartotojus nesinaudoti jiems šia direktyva suteikiama apsauga?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

36 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamos tokios nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad kai vykstant fizinio asmens bankroto procesui teisminė institucija patvirtino skolinių reikalavimų sąrašą ir prasidėjo procesas bankroto bylą nagrinėjančiame teisme, pastarajam toks sąrašas yra privalomas ir jis negali vertinti paskolos sutarties, kuria grindžiamas į šį sąrašą įtrauktas reikalavimas, sąlygų nesąžiningumo ar pakeisti minėto sąrašo, o turi sustabdyti bylos nagrinėjimą ir klausimą dėl galimo tokių sąlygų nesąžiningumo perduoti tai teisminei institucijai.

37 Šiuo klausimu reikia priminti, pirma, kad Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis yra privalomo pobūdžio nuostata ir turi būti laikoma lygiaverte nacionalinės teisės normoms, kurios vidaus teisės sistemoje laikomos imperatyviomis (2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Gutiérrez Naranjo ir kt.*, C-154/15, C-307/15 ir C-308/15, EU:C:2016:980, 54 ir 55 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

38 Taigi nacionalinis teismas turi *ex officio* įvertinti sutarties sąlygos, patenkančios į Direktyvos 93/13 taikymo sritį, nesąžiningumą ir taip kompensuoti disbalansą tarp vartotojo ir verslininko, kai tik jam tampa žinomos šiuo tikslu reikalingos teisinės ir faktinės aplinkybės (2022 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Ibercaja Banco*, C-600/19, EU:C:2022:394, 37 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

39 Be to, atsižvelgiant į viešojo intereso, t. y. vartotojų apsaugos, pobūdį ir svarbą, Direktyva 93/13, kaip matyti iš jos 7 straipsnio 1 dalies, siejamos su jos dvidešimt ketvirta konstatuojamąja dalimi, valstybės narės įpareigojamos numatyti tinkamas ir veiksmingas priemones, „užkertančias kelią nuolatiniam nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, pardavėjų ar tiekėjų [verslininkų] sudaromose su vartotojais“ (2024 m. balandžio 9 d. Sprendimo *Profi Credit Polska (Įsiteisėjusiu sprendimu užbaigto proceso atnaujinimas)*, C-582/21, EU:C:2024:282, 73 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

40 Antra, kadangi pateiktas klausimas susijęs su fizinio asmens, kuris nevykdo ekonominės veiklos, bankroto procesu, reikia priminti, kad Sąjungos teisėje nėra suderintų procedūrų, taikomų nagrinėjant tariamai nesąžiningą sutarties sąlygą, todėl valstybės narės jas nustato savo teisės sistemoje, laikydamosi jų procesinės autonomijos principo, tačiau su sąlyga, kad tos procedūros nėra mažiau palankios nei reglamentuojančiosios panašias situacijas, kurioms taikoma vidaus teisė (lygiavertiškumo principas), ir kad dėl jų netampa praktiškai neįmanoma ar pernelyg sudėtinga pasinaudoti Sąjungos teisės suteiktomis teisėmis (veiksmingumo principas) (2023 m. gegužės 4 d. Sprendimo *BRD Groupe Societé Générale ir Next Capital Solutions*, C-200/21, EU:C:2023:380, 28 punktas ir 2024 m. balandžio 9 d. Sprendimo *Profi Credit Polska (Įsiteisėjusiu sprendimu užbaigto proceso atnaujinimas)*, C-582/21, EU:C:2024:282, 74 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

41 Dėl lygiavertiškumo principo pažymėtina, kad Teisingumo Teismas neturi jokių duomenų, galinčių sukelti abejonių dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų teisės nuostatų atitikties šiam principui.

42 Dėl veiksmingumo principo pažymėtina, kad klausimą, ar dėl nacionalinės teisės nuostatos Sąjungos teisės taikymas tampa neįmanomas arba pernelyg sudėtingas, reikia nagrinėti atsižvelgiant į visą procesą, jo eigą ir ypatumus, taip pat prireikus į principus, kuriais grindžiama nacionalinė teisės sistema, pavyzdžiui, teisės į gynybą apsaugą, teisinio saugumo ir sklandaus proceso principus. Vis dėlto specifinis proceso pobūdis negali būti veiksnys, darantis poveikį teisinei apsaugai, kuri vartotojams turi būti užtikrinta pagal Direktyvos 93/13 nuostatas (2022 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Impuls Leasing România*, C-725/19, EU:C:2022:396, 45 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

43 Tačiau Teisingumo Teismas taip pat pripažino, kad veiksmingumo principo laikymasis negali visiškai kompensuoti atitinkamo vartotojo visiško pasyvumo (2009 m. spalio 6 d. Sprendimo *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU:C:2009:615, 47 punktas ir 2025 m. birželio 24 d. Sprendimo *GR REAL*, C-351/23, EU:C:2025:474, 58 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

44 Be to, valstybių narių pareiga užtikrinti iš Sąjungos teisės kylančių asmenų teisių veiksmingumą reiškia, be kita ko, kiek tai susiję su iš Direktyvos 93/13 kylančiomis teisėmis, veiksmingos teisminės gynybos reikalavimą, dar kartą patvirtintą šios direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje ir taip pat įtvirtintą Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje (2024 m. balandžio 9 d. Sprendimo *Profi Credit Polska (Įsiteisėjusiu sprendimu užbaigto proceso atnaujinimas)*, C-582/21, EU:C:2024:282, 76 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

45 Nagrinėjamu atveju iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad paskirtojo bankroto klausimus sprendžiančio teisėjo patvirtintas skolinių reikalavimų sąrašas yra privalomas bankroto bylą nagrinėjančiam teismui, todėl pastarasis pats negali nustatyti faktinių aplinkybių, kaip antai, skolinio reikalavimo buvimo fakto, rengdamas atsiskaitymo su kreditoriais planą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, vienintelė priemonė, kuria jis gali pasinaudoti, kad būtų patikrinta, ar sutartyje, kuria grindžiamas skolinis reikalavimas, įtrauktas į bankroto administratoriaus sudarytą ir paskirtojo bankroto klausimus sprendžiančio teisėjo patvirtintą reikalavimų sąrašą, esančios sąlygos yra nesąžiningos, yra kreiptis į šį paskirtąjį bankroto klausimus sprendžiantį teisėją, kad šis išnagrinėtų tiek šias sutarties sąlygas, tiek būtinybę savo iniciatyva pakeisti šį sąrašą.

46 Iš to taip pat matyti, kad dėl bankroto bylą nagrinėjančio teismo pareigos kreiptis į paskirtąjį bankroto klausimus sprendžiantį teisėją bankroto proceso užbaigimas vilkinamas, o nepalanki bankrutuojančio asmens finansinė padėtis užsitęsia, nes vykstant procesui iš jo darbo užmokesčio nuolat daromi atskaitymai į kreditorių reikalavimams tenkinti skirtą turtą. Taigi proceso vilkinimas gali atgrasyti šį bankrutuojantį asmenį naudotis teise reikalauti Direktyva 93/13 teikiamos apsaugos.

47 Kaip prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė savo atsakyme į Teisingumo Teismo pagal Procedūros reglamento 101 straipsnį pateiktą prašymą pateikti paaiškinimų, bankrutuojančio asmens padėtis paprastai priklauso nuo kuo greitesnio bankroto proceso užbaigimo. Iš tiesų, rengdamas atsiskaitymo su kreditoriais planą. kuriuo užbaigiamas šis procesas, bankroto bylą nagrinėjantis teismas gali atsižvelgti į asmeninę šio bankrutuojančio asmens padėtį, jo išlaidas ir būtinybę patenkinti artimiausių asmenų poreikius, todėl dažniausiai mėnesinę sumą, kurią minėtas bankrutuojantis asmuo turi skirti skoloms padengti pasibaigus procesui, nustatoma mažesnė palyginti su ta, kuri buvo išskaitoma iš darbo užmokesčio vykstant procesui. Taigi, siekdamas išvengti bankroto proceso vilkinimo, bankrutuojantis asmuo gali būti priverstas atsisakyti Direktyvoje 93/13 numatytos apsaugos ir sutikti su atsiskaitymo su kreditoriais planu, apimančiu reikalavimą, grindžiamą sutartimi, kurioje yra potencialiai nesąžiningų sąlygų.

48 Beje, reikia pridurti, kad, remiantis Teisingumo Teismo turimoje bylos medžiagoje esančia informacija, atrodo, jog rizika, kad per bankroto procesą bankrutuojantis asmuo nesirems sutarties sąlygos nesąžiningumu, egzistuoja ne tik šiam procesui persikeliant į bankroto bylą nagrinėjantį teismą, bet ir kiekviename jo etape. Iš tiesų rėmimasis sutartyje, kuria grindžiamas skolinis reikalavimas, esančios sąlygos nesąžiningumu bet kuriuo atveju lemia vėlavimą užbaigti tą procesą.

49 Reikia pabrėžti, kad apsauga, kuri pagal Direktyvą 93/13 suteikiama vartotojams, apima ir atvejus, kai vartotojas, sudaręs su verslininku sutartį, kurioje yra nesąžininga sąlyga, nusprendžia nesiremti, pirma, aplinkybe, kad ši sutartis patenka į šios direktyvos taikymo sritį, ir, antra, atitinkamos sąlygos nesąžiningumu, nes nežino savo teisių arba yra atgrasomas nuo galimybės

jomis remtis dėl bylinėjimosi išlaidų, kurių patirtų pareiškęs ieškinį teisme, arba su tuo susijusios finansinės naštos (šiuo klausimu žr. 2020 m. birželio 4 d. Sprendimo *Kancelaria Medius*, C-495/19, EU:C:2020:431, 31 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

50 Taigi, atsižvelgiant į šio sprendimo 45–47 punktuose nurodytas aplinkybes, reikia konstatuoti, kad dėl tokių nacionalinės teisės nuostatų, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kurios gali atgrasyti bankrutuojantį asmenį pasinaudoti teise reikalauti Direktyva 93/13 garantuojamos apsaugos, šios direktyvos taikymas byloje tampa pernelyg sudėtingas.

51 Bet kuriuo atveju taip pat svarbu pažymėti, kad vartotojo teisė į veiksmingą apsaugą apima galimybę atsisakyti ginti savo teises, todėl nacionalinis teismas turi tam tikrais atvejais atsižvelgti į vartotojo išreikštą valią, kai šis, nors ir žino, kad nesąžininga sąlyga neprivaloma, vis dėlto nurodo, jog prieštarauja jos netaikymui ir taip laisva valia ir būdamas informuotas sutinka su aptariama sąlyga (2020 m. liepos 9 d. Sprendimo *Ibercaja Banco*, C-452/18, EU:C:2020:536, 25–28 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

52 Teisingumo Teismo turimoje bylos medžiagoje nėra nieko, kas leistų manyti, kad nagrinėjamu atveju bankrutuojantis asmuo laisva valia ir būdamas informuotas atsisakė remtis apsauga, kuri jam suteikiama pagal Direktyvą 93/13. Kaip generalinis advokatas pažymėjo savo išvados 88 punkte, aplinkybė, kad bankrutuojantis asmuo, kuriam atitinkamoje proceso stadijoje neatstovavo advokatas, pripažino bankroto administratoriaus sudarytą reikalavimų sąrašą ir nepareiškė prieštaravimo paskirtajam bankroto klausimus sprendžiančiam teisėjui, negali būti laikoma laisvo ir sąmoningo šios apsaugos atsisakymo įrodymu.

53 Be to, pagrindinėje byloje nagrinėjamu atveju bankrutuojančio asmens elgesio negalima pripažinti visiškai pasyviu, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 43 punkte primintą jurisprudenciją. Iš tiesų, kaip nurodyta šio sprendimo 28 punkte, bankroto bylą nagrinėjančiame teisme, kuris ir pateikė nagrinėjamą prašymą priimti prejudicinį sprendimą, šis asmuo tvirtino, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamoje hipoteka užtikrintos paskolos sutartyje yra nesąžiningų sąlygų.

54 Atsižvelgiant į M. K. per teismo posėdį pateiktus argumentus, kad paskirtojo bankroto klausimus sprendžiančio teisėjo patvirtintas reikalavimų sąrašas įgijo *res judicata* galią, taip pat reikia pažymėti, kad ši aplinkybė nebūtinai užkerta kelią bankroto bylą nagrinėjančiam teismui patikrinti, ar sutartyje, kuria grindžiamas į šį sąrašą įtrauktas skolinis reikalavimas, esančios sąlygos yra nesąžiningos.

55 Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad tokia vertinimo *ex officio* pareiga pateisinama viešojo intereso, kuriuo grindžiama Direktyva 93/13 vartotojams suteikiama apsauga, pobūdžiu ir svarba, todėl veiksminga galimo sutarties sąlygų nesąžiningumo kontrolė, kaip reikalaujama pagal šią direktyvą, negalėtų būti užtikrinta, jei *res judicata* galią turėtų teismo sprendimai, kuriuose tokia kontrolė nenumatyta (2022 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Ibercaja Banco*, C-600/19, EU:C:2022:394, 50 punktas).

56 Taigi, jeigu šiuo konkrečiu atveju nebuvo nagrinėjamas sutarties, kuria grindžiamas į paskirtojo bankroto klausimus sprendžiančio teisėjo patvirtintą reikalavimų sąrašą įtrauktas skolinis reikalavimas, sąlygų nesąžiningumas, o tai galiausiai turės patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pagal Direktyvą 93/13 bankroto bylą nagrinėjantis teismas privalo įvertinti galimą šių sąlygų nesąžiningumą ir taikyti atitinkamas pasekmes.

57 Kitaip galėtų būti tik tuo atveju, jei paskirtasis bankroto klausimus sprendžiantis teisėjas būtų aiškiai nurodęs, kad patikrino pagrindinėje byloje ginčijamų sutarties sąlygų nesąžiningumą ir kad atliekant šį patikrinimą, kuris bent glaustai motyvuotas, nenustatė jokios nesąžiningos sąlygos, beje, prireikus patikslinant, kad šio teisėjo po tokio patikrinimo atliktas vertinimas nebegali būti ginčijamas, jei per tam nustatytą terminą nepaduodamas skundas (pagal analogiją žr. 2022 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Ibercaja Banco*, C-600/19, EU:C:2022:394, 51 punktą).

58 Atsižvelgiant į visus išdėstytus motyvus, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis, siejamos su veiksmingumo principu, turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamos tokios nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad kai vykstant fizinio asmens bankroto procesui teisminė institucija, nenagrinėjusi atitinkamos sutarties sąlygų galimo nesąžiningumo, patvirtino skolinių reikalavimų sąrašą ir prasidėjo procesas bankroto bylą nagrinėjančiame teisme, pastarajam toks sąrašas yra privalomas ir jis negali vertinti paskolos sutarties, kuria grindžiamas į šį sąrašą įtrauktas reikalavimas, sąlygų nesąžiningumo ar pakeisti minėto sąrašo, o turi sustabdyti bylos nagrinėjimą ir klausimą dėl galimo tokių sąlygų nesąžiningumo perduoti tai teisminei institucijai.

Dėl antrojo klausimo

59 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose, vykstant fizinių asmenų bankroto procesui, bankroto bylą nagrinėjančiam teismui nenumatyta galimybė taikyti laikinųjų apsaugos priemonių, skirtų bankrutavusio asmens padėčiai sureguliuoti, kol bus išnagrinėtas paskolos sutarties sąlygų nesąžiningumas, kai šia sutartimi grindžiamas skolinis reikalavimas įtrauktas į reikalavimų sąrašą, kurį patvirtino kita teisminė institucija, neišnagrinėjusi galimo atitinkamos sutarties sąlygų nesąžiningumo.

60 Pirmiausia reikia priminti, kad, pirma, pagal Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalį valstybės narės įpareigojamos užtikrinti, kad nesąžiningos sutarties sąlygos nebūtų privalomos vartotojui, ir šiam nereikėtų pareikšti ieškinio ir gauti teismo sprendimo, kuriuo būtų patvirtintas šių sąlygų nesąžiningumas. Darytina išvada, kad nacionaliniai teismai privalo netaikyti tokių sąlygų, kad jos nesukeltų privalomų pasekmių vartotojui, nebent šis tam prieštarautų (2023 m. birželio 15 d. Sprendimo *Getin Noble Bank (Paskolos sutarties vykdymo sustabdymas)*, C-287/22, EU:C:2023:491, 37 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

61 Be to, kaip nurodyta šio sprendimo 39 punkte, galiausiai valstybės narės pagal Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 dalį turi užtikrinti, kad vartotojų ir konkuruojančių verslininkų naudai egzistuotų pakankamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią nuolatiniam nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, verslininkų sudaromose su vartotojais.

62 Antra, kaip matyti iš šio sprendimo 40 punkto, Direktyvoje 93/13 numatytos vartotojų apsaugos įgyvendinimo tvarka, vadovaujantis valstybių narių procesinės autonomijos principu, turi būti nustatyta jų vidaus teisės sistemoje su sąlyga, kad laikomasi lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų.

63 Dėl lygiavertiškumo principo pažymėtina, kad Teisingumo Teismas neturi jokių duomenų, galinčių sukelti abejonių dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų nacionalinės teisės nuostatų atitikties šiam principui, kiek jose nenumatyta bankroto bylą nagrinėjančio teismo galimybė taikyti laikinąsias apsaugos priemones siekiant apsaugoti bankrutuojantį asmenį per bankroto procesą.

64 Kiek tai susiję su veiksmingumo principu, kaip iš esmės nurodyta šio sprendimo 42 punkte, klausimas, ar dėl nacionalinės teisės nuostatų Sąjungos teisės taikymas tampa neįmanomas arba pernelyg sudėtingas, turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į visą procesą, jo eigą ir ypatumus.

65 Atsižvelgiant į tai, konkrečiau kalbant apie klausimą, kokiomis aplinkybėmis nacionaliniam teismui gali prireikti taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kad būtų užtikrintas Direktyvos 93/13 taikymo veiksmingumas, reikia pabrėžti, kad tokių priemonių būtinumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į Direktyvos 93/13 tikslą užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį (šiuo klausimu žr. 2020 m. lapkričio 25 d. Sprendimo *Banca B.*, C-269/19, EU:C:2020:954, 37 punktą).

66 Taigi nacionalinis teismas turi galėti taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kad užtikrintų visišką teisių, kurias vartotojas kildina iš Direktyvos 93/13, veiksmingumą.

67 Būtent atsižvelgdamas į tai Teisingumo Teismas, be kita ko, nusprendė, kad pagal šia direktyva, visų pirma jos 6 straipsnio 1 dalimi ir 7 straipsnio 1 dalimi, vartotojams užtikrinamą apsaugą reikalaujama, kad nacionalinis teismas, turintis jurisdikciją vertinti sutarties sąlygos nesąžiningumą, galėtų taikyti tinkamą laikinąją apsaugos priemonę, jei tai būtina siekiant užtikrinti visišką sprendimo dėl sutarties sąlygų nesąžiningumo veiksmingumą (2023 m. birželio 15 d. Sprendimo *Getin Noble Bank (Paskolos sutarties vykdymo sustabdymas)*, C-287/22, EU:C:2023:491, 43 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

68 Taikyti tokias priemones taip pat gali prireikti kai yra rizika, kad kol vyksta teismo procesas, kuris gali būti pakankamai ilgas, šis vartotojas mokės didesnes mėnesines įmokas, nei būtų faktiškai mokėtinos, jei atitinkama sąlyga nebūtų taikoma, jei būtina užtikrinti visišką būsimo sprendimo dėl sutarties sąlygų nesąžiningumo, veiksmingumą (2023 m. birželio 15 d. Sprendimo *Getin Noble Bank (Paskolos sutarties vykdymo sustabdymas)*, C-287/22, EU:C:2023:491, 42 ir 43 punktai bei juose nurodyta jurisprudencija).

69 Šiuo klausimu iš prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateiktos informacijos matyti, kad, pirma, pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamas nacionalinės teisės nuostatas bankroto bylą nagrinėjantis teismas neturi galimybės taikyti laikinųjų apsaugos priemonių, skirtų palengvinti bankrutuojančio asmens finansinę padėtį, kol bus išnagrinėtas galimas sutarties sąlygos nesąžiningumas. Nors tiesa, kad iki bankroto proceso pabaigos bankrutuojantis asmuo neatsiskaito pagal reikalavimus, įtrauktus į paskirtojo bankroto klausimus sprendžiančio teisėjo patvirtintą reikalavimų sąrašą, vis dėlto, kol byla nagrinėjama, šis bankrutuojantis asmuo yra priverstas toliau daryti atskaitymus į kreditorių reikalavimams patenkinti skirtą turtą pagal reikalavimų sąrašą, į kurį gali būti įtrauktas tokia sąlyga grindžiamas reikalavimas. Kaip pažymėta šio sprendimo 46 punkte, kadangi rėmimasis sutarties sąlygos nesąžiningumu lemia bankroto proceso vilkinimą, minėtas bankrutuojantis asmuo gali būti atgrasytas nuo pasinaudojimo teise reikalauti Direktyva 93/13 užtikrinamos apsaugos. Antra, iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo paaiškinimų matyti, kad nagrinėjamu atveju, atsižvelgiant į iki šiol į

kreditorių reikalavimams patenkinti skirtą turtą įtrauktas lėšas ir bankrutuojančio asmens skolų dydį, šių lėšų gali pakakti į šį sąrašą įtrauktiems reikalavimams, išskyrus banko G. reikalavimą, patenkinti.

70 Darytina išvada, kad tokiomis aplinkybėmis laikinoji apsaugos priemonė, kaip iš esmės nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atsakyme į šio sprendimo 47 punkte nurodytą prašymą pateikti paaiškinimų, kuria siekiama sumažinti išskaitas iš bankrutuojančio asmens darbo užmokesčio, kol bus priimtas sprendimas užbaigti sutarties sąlygos nesąžiningumo nagrinėjimą, gali būti būtina siekiant užtikrinti pagal Direktyvą 93/13 suteikiamą apsaugą ir iš jos išplaukiančią veiksmingą teisminę gynybą, tačiau tai turi nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

71 Siekdamas tai nustatyti, šis teismas turi, be kita ko, įvertinti, ar būtina imtis laikinųjų apsaugos priemonių, kuriomis sumažinamos išskaitos iš bankrutuojančio asmens darbo užmokesčio, siekiant šiam asmeniui užtikrinti Direktyva 93/13 suteiktą apsaugą. Šiuo tikslu, kaip savo išvados 104 punkte pažymėjo generalinis advokatas, minėtas teismas turės atsižvelgti į visas reikšmingas bylos aplinkybes, be kita ko, į tai, ar yra pakankamai įrodymų, kad atitinkamos sutarties sąlygos yra nesąžiningos, į konkrečią galimybę, kad sukaupto bankrutuojančio asmens turto, iš kurio gali būti tenkinami kreditorių reikalavimai, jau pakanka visiems reikalavimams, išskyrus galbūt nagrinėjamąjį, patenkinti, taip pat į bankrutuojančio asmens finansinę padėtį ir riziką, kad bankroto procesas gali užsitęsti ir dėl to jo finansinė padėtis gali nepagrįstai pablogėti, laukiant kol bus užbaigtas šis procesas.

72 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis, siejamos su veiksmingumo principu, turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose, vykstant fizinių asmenų bankroto procesui, bankroto bylą nagrinėjančiam teismui nenumatyta galimybė taikyti laikinųjų apsaugos priemonių, skirtų bankrutuojančio asmens padėčiai sureguliuoti, kol bus galutinai išnagrinėtas paskolos sutarties sąlygų nesąžiningumas, kai šia sutartimi grindžiamas skolinis reikalavimas įtrauktas į reikalavimų sąrašą, kurį patvirtino kita teisminė institucija, neišnagrinėjusi galimo atitinkamos sutarties sąlygų nesąžiningumo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

73 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis, siejamos su veiksmingumo principu,

turi būti aiškinamos taip:

pagal jas draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad kai vykstant fizinio asmens bankroto procesui teisminė institucija, nenagrinėjusi atitinkamos sutarties sąlygų galimo nesąžiningumo, patvirtino skolinių reikalavimų sąrašą ir

prasidėjo procesas bankroto bylą nagrinėjančiame teisme, pastarajam toks sąrašas yra privalomas ir jis negali vertinti paskolos sutarties, kuria grindžiamas į šį sąrašą įtrauktas reikalavimas, sąlygų nesąžiningumo ar pakeisti minėto sąrašo, o turi sustabdyti bylos nagrinėjimą ir klausimą dėl galimo tokių sąlygų nesąžiningumo perduoti tai teisminei institucijai.

2. Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis, siejamos su veiksmingumo principu,

turi būti aiškinamos taip:

pagal jas draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose, vykstant fizinių asmenų bankroto procesui, bankroto bylą nagrinėjančiam teismui nenumatyta galimybė taikyti laikinųjų apsaugos priemonių, skirtų bankrutuojančio asmens padėčiai sureguliuoti, kol bus galutinai išnagrinėtas paskolos sutarties sąlygų nesąžiningumas, kai šia sutartimi grindžiamas skolinis reikalavimas įtrauktas į reikalavimų sąrašą, kurį patvirtino kita teisminė institucija, neišnagrinėjusi galimo atitinkamos sutarties sąlygų nesąžiningumo.

Parašai